Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 до ляри.
Гроші в краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи" — в заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 48 (113) Львів, неділя 23. листопада 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа", Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

Скільки вийшло українських послів.

При соймови[illegible] виборах минулої неділі з листи [illegible]11 вийшло 18 послів, з того 17 в Галичині, а 1 на Волині.

В тернопільськім окрузі вийшли 3 українські посли, в станиславівськім 3, в львівськім 3, в золочівськім 3, в стрийськім 2, в самбірськім 2, в перемиськім 1, в луцькім 1. Треба підкреслити велику свідомість народу в Галичині і в луцькім окрузі Волині, що мимо важких перешкод пішов до виборів і вибрав бодай таке число своїх послів (заледво половину з того, що вибрав у 1928 р.) Сумний є вислід виборів головно на Волині, Холмщині і Поліссю, де на 16 мандатів вийшов усего 1 наш посол. Та причини цеї невдачі ще докладно не знаємо.

Листа ч. 11 одержить до того принайм. 3 послів з держ. листи, отже число послів дійде до 21.

У Львові упало коло 11 тисяч голосів на українську листу.

Докладнійше подамо в слід. числі.

З БЕРЕСТЯ ВЖЕ ПОВИВОЗИЛИ

13. листопада рано порозвозили б. послів, що сиділи в військовій тюрмі в Берестю, до приналежних міст, де їх будуть судити. Українських б. послів, Дм. Палієва, Вислоцького, Ліщинського, Целевича і Д-ра Когута привезли до слідчої вязниці у Львові.

СКАРГА НА ДЕМОНТА

Демонт, це слідчий судія, що вів слідство над б. послами, замкненими в Берестю. Оборонці б. послів домагаються видачі того судії судови за те, що — як оборонці твердять — він проти §§ 636 і 649 карного кодексу свідомо примінив до б. послів тяжкий рід позбавлення волі.

ЗАГРАНИЧНІ РЕДАКТОРИ В ГАЛИЧИНІ.

До Львова приїхав американський редактор з Шікаго, Ферсон, і вибрався до села Гаїв. Тут його придержала поліція й спровадила до Львова, де з нього стягли протокол, але з вільної стопи. Він був 13. листопада у воєводи.

Крім нього приїхав 13. листопада до Львова анґлійський редактор з Льондону (з ґазети «Морнінґ Пост»). Він був також у воєводи. Польські ґазети не дуже вдоволені з тих гостий.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ДІМ Д-ра ПАНЧИШИНА

В ночі з 11. на 12. листопада коло 3. години над раном якісь бандити напали на дім знаного українського лікаря, д-ра Панчишина, у Львові при вул. Клушинській. Бандити погасили вуличні ліхтарні і обкидали дім градом каміння. Через вибиті шиби вкинули кілька рурок з якимсь трійливим плином, із якого почав парувати смердючий, задушливий ґаз. Ті рурки були міцно привязані до камінців. Бандитів доси не вислідили.

ВІСТИ З КРАЮ.

З ріжних околиць краю надходять дальші вісти про ревізії й арештовання по селах і місточках. В деяких селах рівночасно з поліційними ревізіями були діяльні і «стшельци», що ходили по селі й ставили людям ріжні питання, приміром в Побужанах коло Буська.

З тих дописів, що надійшли до редакції, і з тих, що бувають по інших українських часописях, виходить, що в деяких селах ще й тепер були такі докладні ревізії, як у вересні й жовтні. В деяких селах (прим. Бережанщини) були ревізії другий і третий раз. Ревізії переводили не тільки у богатьох селян і священиків, але і в читальнях і кооперативах, при чім пильно переглядали бібліотеки і взагалі книжки. Нігде нічого протизаконного і підозрілого не знайшли. В кількох випадках забрала поліція деякі книжки, але такі, що перейшли цензуру, прим. Календар «Червоної Калини». Розуміється, що за посідання таких книжок ніхто не може бути караний.

По ревізіях брали декого на протокол і по тім відпускали на волю, — а декого затримали для дальшого слідства.

Було кілька випадків, що слідчий судія випустив арештованих на волю, а поліція потім арештувала їх вдруге, прим. Яр. Гладкого і Б. Бігуса з Рогатина.

З станиславівської слідчої вязниці вийшов на волю о. Корсан зі Старуні. Його арештували по ревізії й представили судії «Сурму», на якій була навіть печатка Парохіяльного Уряду в Старуні, і твердили, що ту «Сурму» знайшли в нього при ревізії. Та слідчий судія в Станиславові був того погляду, що о. Корсан не мав у себе «Сурми» — і звільнив його з вязниці.

Ми отримали м. и. дописи про ревізії в Білім, пов. Перемишляни, в Товщеві, пов. Львів, в Туркотині, пов. Перемишляни і в Ісипівцях, пов. Зборів, — та цих дописів у цілости не можемо друкувати.

Рівнож не можемо містити всіх дописів про ріжні події і факти, що ділялися по деяких селах в звязку з надходячими виборами. Вистане сказати одно: Що свідомий чоловік нікому і нічому не дасться наклонити до голосовання на иншу листу, тільки буде голосувати на свою листу ч. 11. Хто може з якого перестраху не зробив так при голосованю до сойму, той нехай так поступить бодай при голосованю до сенату в цю неділю. За це суд нікого не покарає, натомісць може покарати того, хто незаконними способами, як погрозами й страшенням пробує когось наклонити до голосовання на якусь листу. І думаємо, що до таких розправ у суді прийде, бо ніхто не повинен дарувати таких погроз. (Про це ми вже писали в попередніх числах).

ХТО НЕ ПЛАТИТЬ СВОЄЧАСНО ПЕРЕДПЛАТИ ЗА СВОЮ ҐАЗЕТУ ТОЙ ЇЇ НИЩИТЬ.

Імена нових українських послів.

З округу Львів:

1) Д-р Дм. Левицький,
2) Вол. Кохан,
3) Мілена Рудницька.

З округу Перемишль:

1) Д-р В. Загайкевич.

З округу Самбір:

1) Гр. Тершаковець,
2) Д-р Біляк.

З округу Станиславів:

1) Д-р І. Макух,
2) Мих. Галущинський,
3) Мих. Вахнюк.

З округу Тернопіль:

1) Д-р Ст. Баран,
2) Серг. Хруцький,
3) Ол. Яворський.

З округу Золочів:

1) Д-р Яр. Олесницький,
2) Д-р Л. Макарушка,
3) Ст. Кузик.

З округу Стрий:

1) Ост. Луцький,
2) Дм. Великанович.

З округу Луцьк:

1) Зен. Пеленський.

З державної листи будуть приділені три а може й чотири посли. Їх імена подамо в слідуючім числі.

Разом українських послів буде 21 або 22.

—о—

Напастують лікарів.

Пишуть нам зі Сколього, що в ночі з 11 на 12 листопада хтось зірвав вивіску тамошнього лікаря д-ра Максима Тимкова. Ані справців ані вивіски дотепер не віднайдено, а д-р Тимків зладив собі провізоричну вивіску і її на день вивішує на дворі, а на ніч бере до хати.

ТРИ РОКИ ЗА ВІДОЗВИ У. В. О.

У Львові засудив суд присяглих студента Торгов. Академії, Юл. Гошовського з Бережниці, пов. Стрий на 3 роки вязниці. При нім знайшов поліцай 19. квітня відозви (летючки) «Укр. Військ. Організації».

ПЕРЕТЯЛИ ДРОТИ

3. листопада поперетинав хтось у Парищах, пов. Надвірна, телефонічну поліційну лінію.

12. листопада вечером перетяв хтось на стації Ямниця к. Станиславова 4 дроти сиґналізації. Арештували шість люда, яких підозрівають у тім ділі.

ЧЛЕН ПРЕЗИДІЇ УНДА ЗВІЛЬНЕНИЙ

9. листопада випустили з львівської вязниці б. посла Сергія Хруцького, якого арештували були рівночасно з головою партії, Д-ром Дм. Левицьким, секр. Макарушкою та б. послом Гр. Тершаківцем. Випустили також Р. Чучкевича, учителя з Ременова. Звільнили також М. Стефанівського.

5 ЛІТ ЗА ПІДПАЛ.

У Львові засудили Михайла Левуса з Карова на 5 літ тюрми за підпал братів.

Ресстрація Воєнних Інвалідів, Вдів та Сиріт.

З днем 31. грудня 1930 р. минає речинець, до якого всі воєнні інваліди, вдови та сироти можуть зголосити свої претенсії до держави на забезпечення і ренту.

Інваліди **(дотепер незареєстровані)** повинні зголошуватися до «Урядів для Справ Інвалідів Воєнних при старостах». Вдови та сироти до «Ізби Скарбової (Виділ Емеритур і Рент)» у Кракові, вул. Гродзка ч. 65.

Від кінця 1930 року згадані уряди зголошень не будуть принимати.

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

ЯК ЖИЮТЬ РОБІТНИКИ НА УКРАЇНІ

Харківська ґазета «Комуніст», пише, що над Доном робітники відмовились брати участь у роботі т. зв. штурмових бриґад, заявляючи, що коли вони голодують і ходять босі, то працювати не можуть. В селі Дмитрівка селяни напали на секретаря ради Черкасова і ранили його 12 ударами ножів. Ранено так само делеґата центрального комітету партії Нікітіна. У Гречанах під Проскуровом селяни напали на маґазин комуни і розібрали збіжжа, за що арештовано 5 селян.

ЗАСУДЖЕНИХ ЗВІЛЬНИЛИ?

Американські українські ґазети а за ними й деякі краєві подають вістку, що більшовицька влада випустила всіх українців засуджених у харківськім процесі, на волю, а деяким дала навіть посаду. Проф. Єфремова мають небаром також звільнити і дати йому працю десь у північній Росії. Чи ця вістка правдива, ще не ручимо, але як такою покажеться, то напишемо. (Як відомо, Єфремова і 44 товаришів засудив був харківський суд у квітні 1930 р. за приналежність до тайної організації «Спілка Визволення України».

ЗАТИРАЮТЬ ПО НИХ СЛІДИ.

Колись більшовики шанували свого Троцького так, що його іменем називали міста, фабрики, школи ітд. Колиж його прогнав Сталін з Росії, то ті міста і фабрики та инше попереіменували на инших діячів, як Рикова, Бухаріна і инших. Тепер, коли в неласку попав і Риков і Бухарін, їх імена знову касують і дають фабрикам инші імена.

15 МІЛІОНІВ ВОРОГІВ.

Московська влада позбавила виборчого права (до рад) всіх селян, що в свій час не здали збіжжа за податки. Тих селян нараховують (головно на Україні) на — 15 міліонів. Їх уважають ворогами влади й відбирають права.

ЯК ЖИЮТЬ РОБІТНИКИ В ЛЕНІНГРАДІ

Ленінградські робітники внесли скаргу до влади, що їм дають гнилі харчі (в спільних харчівнях) і від того люди розхорувалися.

ЗА ЩО ЗАСЛАЛИ РИКОВА.

Голову нар. комісарів Росії, Рикова, заслав Сталін до Сухума (на Кавказі) за те, що Риков плянував переворот і хотів арештувати Сталіна.

АРЕШТУВАЛИ ТАТАРІВ.

Більшовицька влада арештувала понад 200 татарських інтеліґентів на Кримі. Їх підозрівають в змові проти більшовицької влади. Татари роблять напади на комуністів і комуністичні господарства.

ЧЕКІСТІВ ГРИЗЕ СУМЛІННЯ

Обчислено, що дотепер кілька тисяч бувших членів чрезвичайки, що виконували присуди смерти, покінчили самогубством своє життя. Вони почали роздумувати, що згубили власноручно богато невинних людий, і це не дало їм жити.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ЕПИСКОПСТВО В РУМУНІЇ.

В Румунії є около 2 міліони греко-католиків, між ними богато Українців — на Буковині в тій частині Закарпаття, що припала Румунії (Мармарощина). Тепер для тих греко-католиків затвердив папа епископом Степана Сабо з Сатмару. Замісць двох епископів у Надьварод і Сатмар буде один у Надьбаня. Це епископство має 239 парохій, з того в 39 парохіях урядовою мовою буде українська.

ПЕРЕД ЧЕСЬКИМ СУДОМ

В Ужгороді, столиці Закарпатської України, покінчився оноді політичний процес проти 18-літнього Федора Тацинця, семинарийного ученика, і проти Стефанії Новаковської, жінки адвоката. Чеський суд судив їх обох за те, що вони ніби уплянували замах на життя відомого на Закарпаттю москвофільського аґітатора о. Сабова. (Про цей замах писали ми в 24. ч. «Нар. Справи» з 15 червня 1930 р.). Іменно дня 1. червня ц. р. устроїли закарпатські москвофіли якесь своє свято, на якому виступав о. Сабов із святочною промовою. Підчас його промови Федір Тацинець вихопив револьвер і тричі стрілив в сторону о. Сабова. Однак два набої не випалили, а третий хоч і випалив, та не вцілив.

Обвинені боронилися тим, що вони не мали наміру вбивати о. Сабова, Хотіли тільки тим замахом звернути увагу всего культурного світа, що Чехи, при допомозі москвофілів, стараються усіми силами знищити і так уже ослаблений і збідцілий український нарід на Закарпаттю. Помимо знаменитої оборони суд засудив **Стеф. Новаківську на 5 літ вязниці, а Федора Тацинця на 1 рік.** Цей острий присуд обурив усіх свідомих людий на Закарпаттю, — а втішив москвофілів-киринників. Та ті киринники не довго вже будуть баламутити нарід.

«КРУГЛИЙ СТІЛ» У ЛЬОНДОНІ.

В Льондоні зачалася спільна нарада англійських політиків і індуських діячів над тим, що дати Індусам, аби не повставали проти Англії. Ця нарада зветься нарадою «Круглого стола», бо засідають при

Читання з історії України 92)

Битва під Зборовом.

(Початок битви 15. серпня 1649).

Ми дійшли в попереднім числі до того, як польський король почав спішити своїм на поміч і дійшов до Зборова. Тоді Хмельницький лишив під Збаражем піхоту, аби кінчала з обложеним польським військом, а сам з кіннотою і з Татарами рушив у сторону Зборова, щоби перейти королеви дорогу й недопустити його до Збаража.

З лівого боку Зборова ріс тоді густий дубовий ліс, такий, що заслонював місту вид на дальшу околицю. В тому лісі уставив Хмельницький свою кінноту і хоча був заледво на пів милі від табору короля, ніхто з Поляків не бачив і не знав, що козаки й Татари так близько від Зборова й села Млинова.

Через Зборів тече доплив Стрипи. Військо короля, рушаючи далі під Збараж, мало перейти з правого берега річки на лівий. Це знав Хмельницький а тому рішився, що нападе на Поляків підчас переправи, і то з двох боків. Одну частину Татар лишив на лівім боці тої річки, а другу з козаками переправив на правий бік, трохи понижче польського табору. Уставивши козаків у лави, готових до наступу, сказав, сидячи на кони, перед лавами, приблизно таку промову:

«Молодці! Батьки, брати, діти ваші простягають до вас руки і благають вас, визволити їх від фараонської кормиги! Душі замучених благають в пімсту за кров їх, безкарно пролиту! Церква наша зневажена і стоптана, кличе до вас синів, своїх, повстати за неї! Але не смійте піднести убійчу руку на короля! Ми воюємо проти панів, наших катів, котрі підняли його на нас!»

Як видно з тої промови, Хмельницький і тоді ще вірив у добру волю короля і надіявся, що король справедливійше поступить собі з Україною, аніж польська шляхта. Через те довіря до короля тай через деякі инші причини, про які ще будемо говорити, сталося те, що в другім числі опишемо: Гетьман не використав своєї побіди під Зборовом і Збаражем.

В суботу 14. серпня, король вислухав відправи в костелі й запричащався. Казав також висповідатись спільно усему війську. А по сповіди й молитві та по нараді з своєю старшиною, король сказав до свого війська промову і в ній зазначив, що від тої битви залежить дальша доля Польщі.

Заледво скінчив промову, як донесли йому, що якийсь Бейковскі бачив недалеко татарську стежу. Зараз вислано Гдешинського з відділом кінноти, щоби вивідав, чи це правда. Оссолінські і король наказали йому, перешукати всю околицю й інакше не вертати, лише з полоненим козаком або татарином для засягнення відомостей. Але Гдешиньскі боявся їхати далеко, він покрутився трохи за табором і вернувся понадвечір та сказав, що приїхав три милі довкола і не бачив ні козаків ні татарів.

— «Певно тому Бейковскому привиділося щось!» сказав Гдешиньскі і йому повірили та рішили рушити рано через річку.

Рано в неділю 15. серпня — в саме свято Пречистої — почалася переправа. Польське військо йшло двома мостами і одною греблею. Одна частина війська переправлялася по тій стороні Зборова, що від Озірної, а друга по тій, що від Львова. Мости **були дуже вузенькі**, а через те переправа йшла довго і військо розтягнулося довжезним і тонким шнурком та не могло скоро на другім боці розвинутися в лави до бою. Та воно й не дуже до того приготовлялося, бо всі уважали себе безпечними, ніхто й не думав, що Хмельницький їх дуже добре бачить. Та все таки король вислав наперед війська відділ з 1200 вуланів під проводом Самійла Корецького, а назад війська вислав з таким самим відділом Самійла Коржицького. Ці обі відділи, один з переду, другий **з заду, мали остерегти військо**, якби грозила яка небезпека і мали відбиватися, **доки військо не впорядкується.** Під великим дощем переправився перший король з малою частиною війська, **а за ним почала переправлятися решта шляхти, дуже поволи і пиняво. Таксамо з табору** перейшла лише частина й стала укріплятися, заки перейде решта.

Усе це добре бачили козаки з ліса. Сам Хмельницький виліз на дерево й приглядався тій переправі від сторони Львова. Він наказав, не рушити Поляків, а ждати до хвилі, коли військо ще більше розтягнеться й не буде здатне до оборони. І не помилився. В само полудне перерва припинилася на тім, що майже половина війська була вже на лівім боці а друга половина ще стояла на правім. Почали відпочивати й варити обід.

— «Чого будемо спішити? Ворог далеко!» так говорила шляхта, сідаючи до обіду, коли раптом надбіг післанець від Коржицького, що його з заду напали Татари і він просить помочі. Спершу не хотіли вірити і далі їли й пили, а коли нарешті прибігло ще кілька гонців і післали поміч, було запізно: Татари розбили кінноту Коржицького і сам він з кількома ледво втік живий.

Нагло зборівські міщани задзвонили в дзвони. Шляхта зірвалася від обіду, хапати за зброю, а тут хмара козаків і татар обступила Поляків і з великим криком упала на них, як орли на дрібну птицю.

(Далі буде).

округлім столі. Індуські націоналісти не згодилися брати участи в тій нараді, бо вони домагаються повної свободи для Індії, а «Круглий стіл» хоче лише поширити автономію, але під дальшим панованням Анґлії.

ЗМОВА НА ЖИТТЯ МУССОЛІНІЯ

В Італії вислідили змову на життя диктатора Муссолінія. Через те арештовано богато італійців, підозрілих в приналежности до змови на диктатора.

ЗАМАХ НА ЯПОНСЬКОГО МІНІСТРА.

Японського голову міністрів, Гамачуґі, зранив якийсь молодий Японець в черево. Міністра вратували по упливі крови тим чином, що його наймолодший син дав пів літри своєї крови наточити в батькові жили. (Читайте про трансфузію крови в попереднім числі).

ВЕЛИКЕ СВЯТО НА ЛИТВІ.

Ціла Литва відсвяткувала 27. жовтня 500-літну річницю смерти свого князя Витовта. В цім святі разом з Литовцями взяли участь Білорусини й Українці, а деякі українські установи й товариства зі Львова вислали привітальні телеґрами, що були приняті в Ковні з великою радістю. З промов, які виголосили на тім святі Литовці, Білорусини й Українці, видно, що ці три народи затіснюють взаїмну приязнь для спільного добування кращої долі.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРО ПОЛЬЩУ.

На засіданнях французького парляменту заговорили деякі французькі посли й міністри про Польщу і про польсько-німецькі границі. Одні говорили сяк, другі так, але найважніща є промова міністра загран. справ Бріяна, який дав до пізнання, що і він бувби за деякою зміною, але не збройною силою. (Так, як думають деякі французькі політики, прим. Ерве, про якого ми писали).

НОВІ ПОГОЛОСКИ

Про зміни границь і взагалі про те, аби заспокоїти Німеччину, говорить щораз більше французів. Вони побоюються, що невдоволена Німеччина може злучитися з більшовиками, з Італією і з Туреччиною, а тоді прийшлоби до нової війни, в якій Франція і її протеґовані «діти» булиби дуже в клопоті, бо Анґлія має свої клопоти і до тої війни не мішаласьби.

ЗАСУДИ НА б. ПОСЛІВ.

Суд у Ґродні засудив б. білоруських послів, Дворчаніна й Волинця на 6 літ тюрми. Польських б. послів, Котарского й Сковронського (з ППС) засудив суд у Люблині, першого на 4 місяці, другого на 1 місяць. У Сувалках засудили б. посла Праґу (з «Визволеня») на рік тюрми. В Бидґощі (на Поморю) засудили б. німецького посла Ґребе на 6 місяців тюрми.

СМІЛИВА ЛЕТУНКА

Молода анґлійка Кейт Мілєр перелетіла на літаку цілу Америку в поперек за 21 годину і 47 мінут. Ту дорогу перелетіло вже кілька славних летунів давніще, але вони потребували на це богато більше часу, як славна панна Мілєр.

—o—

НЕ ПЕРШИЙ РАЗ

пригадуємо нашим довжникам, щоби якнайскорше вирівняли залеглу передплату й надіслали передплату на четвертий квартал, до кінця цего року. На висилку залеглого довгу і передплати на четвертий квартал має кождий передплатник чеки, які ми не давно повисилали в ґазеті. Хто не має жадного довгу і ретельно вплатив передплату до кінця року, нехай собі зайвий чек сховає на пізнійше, або наклонить когось другого, аби став нашим передплатником і вислав тим чеком свою першу передплату.

—o—

Вирівнуйте довг! Шліть передплату! Приєднуйте нових передплатників своїй ґазеті! Бо чим більше передплатників, тим краща ґазета.

НОВИНКИ

Календар на тиждень.
ЛИСТОПАД 23—29

23. Неділя, 24 по С. Ераста ап.
24. Понеділок, Міни, Віктора
25. Вівторок, Йосафата Свмч. (Івана Мил. Ніля)
26. Середа, Івана Золотоуст. св.
27. Четвер, Филипа ап. Пущення **(Филипа)**
28. Пятниця, Гурія і ин. мч. (Гурія і Самсона)
29. Субота, Матея ап. **(Ап. Матея)**

—o—

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні — прочі свята спільні українцям греко-католиликам і православним.

—o—

Погода: З початку гарно, пізніще погода змінна.

Зміни місяця:

Нів дня 20 о год. 7 і пів рано
Повня, дня 6 грудня о год. 4 по пол.

Як нарід приповідає:

Коли на Филипа іней, буде врожай на овес.
В Пилипівку день до обіду.
На Матвія земля пріє.
Яка праця така плата.

—o—

Історичні спогади.

20 листопада 1917 проголосила Центральна Рада Україну вільною, від нікого незалежною державою.

20. листопада 1918 вибухло на Україні повстання проти гетьмана Скоропадського.

22. листопада 1918 українські війська під перевагою противника опустили Львів.

—o—

— **Тут сніг — там цвіти.** У Львові падав дня 11 і 12 листопада перший сніг сего року. Нікого він дуже не втішив, бо пригадав кождому, що годилосяби мати кожух і троха дровець коло хати — а не кождий це зможе. Сніг скоро згинув. — Та за те в Заліщиках і околиці зацвили вдруге сего року яблуні, бози і каштани, а малини вдруге зародили. Знова в Кракові продавали оноді на ринку свіжо зацвилі волошки.

— **Страшна смерть в огні.** В Звинячі, пов. Чортків, вибухла оноді пожежа, що швидко захопила кільканацять господарських будинків. Стефан Штогрин кинувся до горючої стайні ратувати худобу, та йому на жаль не пощастило. Нещасний згорів в стайні живцем. При ратованню худоби попарилося богато людий. Ця страшна пожежа вибухла в будинках Івана Шашкова, через необережність. — Будьте осторожні з огнем!

— **Не подамося.** Свідома молодь в **Нагорянці,** пов. Чортків приготовила аматорську виставу п. з. «Потерук». З тяжкою бідою дістали дозвіл від староства, хоча командант місцевого постерунку дуже противився. Однак виставу не вдалося відограти до кінця, бо зараз по першій дії постерунковий заборонив продовжувати, говорячи, що нема «стражи пожарней» і може вибухнути вогонь. Присутні мусіли розійтися. Та це ні трохи не знеохочує місцеву молодь і вона мимо усього буде далі продовжувати просвітну роботу.

— **Автобуси мають бути огрівані.** Від 1. січня 1931. автобуси мають бути огрівані і мають мати всякі лікарства, аби помогти людям в разі випадку. В котрім автобусі того не буде, тому заборонять їздити.

— **Злочинний підпал.** В ночі з 5. на 6. листопада якісь злочинці облили нафтою чи бензиною входові двері до склепу свідомого і діяльного Українця Миколи Туркевича в Буську і підпалили. Двері швидко прогоріли і огонь дістався до середини, де спав М. Туркевич і склеповий практикант Р. Давидовський. Дим і жар збудив їх, але виходу з огню не було, тому вони проломили стелю і аж так вратувалися, та при помочі людий вгасили вогонь. Шкода на щастя не велика. Дехто з місцевих «приятелів» пустив чутку, що ніби то п. Туркевич сам підпалив, аби дістати асекурацію. Це розуміється, очевидна брехня.

— **Оминайте кириницка.** Коопе-

ратива в Трибухівцях, пов. Бучач, розвивалася до недавна дуже гарно, але потерпіла через відомі події. Тепер поміж членів кооперативи ходить оден місцевий перевертень і намовляє аби виступати з кооперативи та страшить, що хто лишиться ще далі в членах, буде караний 3-місячною тюрмою та гривною по 50 зол. Того баламуцтва мало хто слухає, хоча кілька менше свідомих далося налякати. — Очевидно усі страхи, які той негідник пускає по селі, це пуста балаканина, бо право дозволяє кождому записуватися в члени; кооператива є зареєстрована в суді, оплачує податки, отже й стоїть під контролею і охороною державного права і урядів. Тому за приналежність до кооперативи ніхто не може бути караний.

— **Розбій на гладкій дорозі.** Нам пишуть: «На Костопільщині біля кол. Фоянки, два панки, Глушук Ярема і Ерліх Шмуль мають на спілку 182-гектаровий фільварок. Ці панки визискують безземелля і несвідомість инших селян нечуваними і просто розбишацькими способами. Ось наприклад: В 1924 р. Глушук нібито уповажнив свого спільника Ерліха роздати цей фільварок на 12 років в аренду. Селяни поле забрали в аренду і заплатили готівкою. Але не минуло ще й шість років, а вже пан Глущук почав відбирати від селян збіжжа і змушувати їх, аби арендували землю вдруге. Селяни згодилися, але як діло дійшло до нотаря в Костополі, пан Глущук утік, лишаючи до підпису свого спільника Ерліха. Селяни побоюючися нового шахрайства розїхалися до дому. Згадані панки пізвали пізніше селян до нотаря в Березні і крутійством довели до того, що селяни зложили задатки на руки нотара, а тоді пан Глущук знов не схотів підписатись. Гроші, які селяни зложили на задаток, нотар не хоче вернути і зарахував їх на свої видатки. Тепер панове Глущук і Ерліх спроваджують селян із других повітів і певно будуть з ними робити такі самі «комбінації». Тож селяни повинні берігтися тих спекулянтів. Покривджені повинні заскаржити обох тих панків до карного суду за ошуканство, а рівночасно звернутися до цивільного суду із скаргою за відшкодовання.

— **Пожертви на добрі цілі.** Тхір Кіндрат з Незнаєва зложив на «Рідну Школу» 20 зол., на Інвалідів 10 зол., на політ. вязнів 10 зол. — Третяк Осип, Судова Вишня, 8 зол. на політ. вязнів, Конюх Микола, Болестрашичі, 5 зол. на політ. вязнів, 5 зол. на «Рідну Школу», Гусак Тимко, Вишенька, 5 зол. на політ. вязнів, 5 зол. на «Рідну Школу». — Кінаш Михайло, Пацьковичі, 3 зол. на політ. вязнів, Грисьо Михайло, Гнатковичі, 5 зол. на політ. вязнів. Вичислені громадяни зложили ці жертви із запомог, признаних їм «Нар. Справою». — Дальші пожертви прислали: Кинаш Михайло з Пацькович 3 зол. на політ. вязнів, Янківський Григорій з Тисова 2 зол. на політ. вязнів, 2 зол. на Інвалідів, Макар Степан із Сприні 4 зол. на «Рідну Школу», Касиян Демчук з Соше-Ду (Франція) 1.50 зол. на прес. фонд, 1.50 на виб. фонд, Н. Сокіл з Радча на політ. вязнів 7.50 зол., Батриньчук Іван Якова, з Озерян, на Інвалідів 4.40 зол., Міляк Дмитро, Валява, на «Рідну Школу» 6 зол., Багрій Василь з Дашави на політ. вязнів 1 зол., на «Р. Школу» 50 сот., Ставничий Дмитро з Луки Малої, на політ. вязнів 1 зол., Татунчак Юліян з Альвернії на «Р. Школу» 5 зол., на Інвалідів 2 зол. Трофимчук Михайло з Тараканова (Волинь) на «Р. Школу» 3.65 зол., Твердун Йосиф, Костя, з Ілавча 2.50 зол. на Інвалідів, Словіцький Василь з Княжа 2 зол. на Інвалідів, Забава Василь з Рокитна 1 зол. на «Р. Шк.», Ґафтуняк Василь з Тишковець 4.10 зол. на Інвалідів.

— **Озвірілий підпанок.** Пан Казімерж Бухта, лісничий в Княжичах коло Перемишля розлютився на свого візника Прокопа Возняка ніби за те, що той не встиг на час нарізати січки; пан Казімерж втягнув його до стодоли і під загрозою револьвера побив кулаками і чобітьми так страшно, що нещасний Прокіп відлежав в шпиталі. Внаслідок побоїв Возняк остане на все життя калікою і не зможе заробляти. Справа опинилася в суді.

— **При «фантованню».** В Зґежу під Лодзею поліція прийшла до селянина Владислава Тумбіцкого забирати за податки його безроги. Тумбіцкі попав в розпуку, бо це було його останнє майно, і почав з поліцаєм сварку. Йому на поміч збіглися зараз другі селяни, кинулися на поліцаїв, роззброїли їх і двох побили. Після того прийшов у село більший відділ поліції і арештував кількох селян.

— **Мадяри хочуть більше дітий.** В Будапешті на Мадярщині устроєно оноді величаве свято материй. На тому святі 1200 материй дістало нагороди за те, що мали більше, як шестеро дітий. Найбільшу нагороду дістала якась пані Веберова, що вродила аж 25 дітий і була три рази замужна. Моду на нагороджування материй, що вродили много дітий, переймають Мадяри від Італії, де уряд тим способом аґітує за збільшенням числа дітий і голосить, що чим більше дітий, тим нарід сильніший.

— **Жандармська історія.** Румунський жандарм з Лунґан арештував за щось селянина Василя Радула і по своїй жандармській звичці не міг витримати, аби не побити арештованого. Побив його однак так страшно, що нещасний селянин помер. Жінка вбитого подала справу до суду і жандарма арештували. Та він не чекав суду, а сам собі зробив справедливість. Підчас переслухання в слідчого судії вхопив з кута кріс і на очах суду застрілився.

— **Темнота на Мазурщині.** В селі Козьмінек коло Каліша (середна Польща) 16-літний хлопець Юзеф Олейчак захорував на живіт. Батько хлопця пішов до ворожбита, а той порадив, аби хлопцеви обкладати живіт онучками з нафтою, бо ніби в хлопця вселився чорт, а чорт нафти дуже боїться і напевно втече. Старий батько втішився, що так легко збудеться чорта і почав бідного хлопця обвивати онучами з нафтою. Підчас тої операції нафта зайнялася від свічки і нещасний хлопець станув цілий в огні. Та його батько думав, що то не правдивий огонь, але якась діявольська штучка, вхопив патик і почав бідного хлопця періщити буком по голові і по череві. Тимчасом від огню занялася і згоріла ціла хата. Коли врешті люди вирвали нещасливого з рук батька і загасили вогонь, хлопець був на пів мертвий. Його відвезли в безнадійному стані до шпиталю. Ось до чого доводить віра у всяких ворожбитів та шептух.

— **Данія щасливий край.** Недавно переведене урядове обчислення населення і його маєтку виказало, що в Данії є 3 міліони людий, 3 міліони коров, 5 міліонів безрог і пів міліона коний. Так отже в Данії на кождого мешканця припадає одна корова. Як відомо, Данія — це одна з найкультурніщих країн світа. Хліборобський стан там у великій повазі і селяни бувають дуже часто міністрами і иншими високими урядовцями. Усі там дружно змагають до добра, отже усім добре. Нема ніяких переслідувань, нема отже й причини до невдоволення. Мирно і в згоді працює цей невеличкий, та освічений і чесний нарід і здобув собі в світі куди більшу повагу, ніж деякі в десятеро більші від него держави. Праця дає все благословенні овочі — а рабунок і переслідування приносить лише нужду, прокляття й упадок.

— **Засудили поручника.** Військовий суд у Перемишлі засудив поручника С. Пневского на 15 місяців вязниці і на деґрадацію за те, що застрілив капітана Р. Млечка. Зробив він це на забаві підчас вправ у Рогіжні, томашівського повіту тому, що кап. Млечек образив його і хотів стріляти до него. Капітан казав, що Познаньщина спала, коли вся Польща боролася за свободу, а пор. Пневскі є з Познаня і тим чином заперечив, бо і він бився з більшовиками а його брат згинув у польсько-більшовицькій війні.

—о—

11 11 11 11

11 11 11 11

УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ ч. 12

НА ПИЛЬНУ УВАГУ СВІДОМОГО ЖІНОЦТВА.

Настали для нашого народу важкі і невеселі часи. Не одно село вкрилося смутком, в неоднїй селянській родині хтось важко зітхає, а може й сльози втирає. Неодно нещастя і неодна біда перекотилася понад сільські хати і полишила по собі неодин видний знак.

Та ми вже писали в попередних числах ґазети, що мимо усіх нещасть, які зсилає доля чи недоля на наш нарід, не сміємо опускати рук. Мусимо знати, що наш нарід у своїй історії переживав і пережив уже неодно лихо, переживав ріжні клопоти, війни і напасти — і перебув їх; отже мусимо вірити і сказати собі, що перебудемо й инші лиха, які нас навіщують. І мусимо з охотою взятися до праці й до нових старань і вірити, що станемо на ноги, ще краще, як стояли не то недавно, але й в давних ліпших і славних часах.

А богато до того може причинитися українська жінка й українська мати, Так звичайно є, що мужчина (муж, батько, брат), хочби який розумний і відважний, часто в нещастю тратить витревалість, опускає руки, і робиться безрадний, мов мала дитина. А жінка не так. Жінка, хочби була звичайно зажурена й боязлива, то в нещастю скорше дає собі раду й других опамятовує та приводить до рівноваги. Такі є усі жінки, така є і українська жінка. Кілько то було примірів у нашій історії, що часто в найгіршій біді й розпуці жінка зважувалася на геройське відважне діло і других, своїх братів і сестер поривала за собою й направляла лиху долю на гори й ліси!

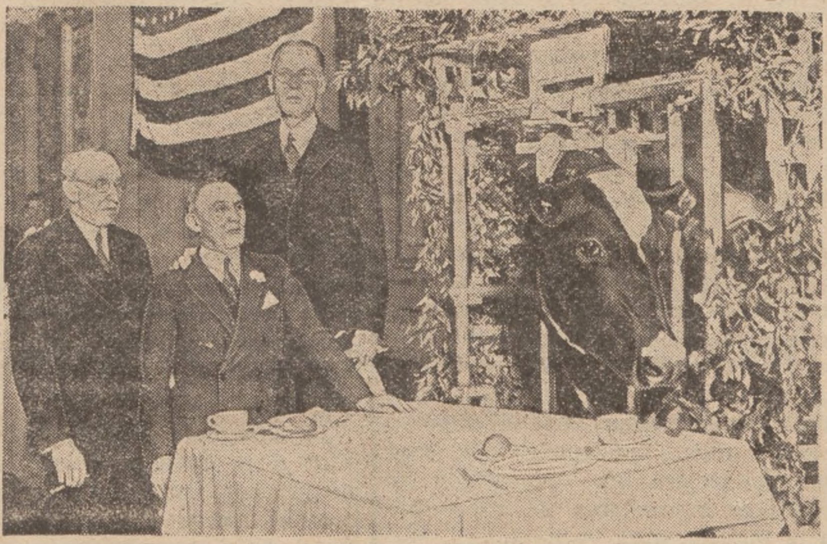
Отак повинно бути й тепер. Українська жінка, силою своєї здорової душі, повинна підтримати на дусі й заохотити до праці й життя свого чоловіка, сина й брата. Богато значить, як жінка скаже до зажуреного чоловіка і до дітий: „Не журімся так, не плачмо, не нарікаймо. але берімся до роботи, а поконаємо лихо“, Тим словом кине в зневірені серця іскру охоти і розради, а та іскра зробить чудо: життя зачнеться наново й відбудує все, що втрачене.

Маємо з ріжних сіл гарні вісти, що люди не упадають, але беруться до праці. Певно, що в тім є велика заслуга жінок. Та ми хотілиби тут візвати свідоме українське жіноцтво ще до чогось більшого.

Може десь мужчини такі тепер зневірені і зneoхочені тай залякані, що й говорити собі не дають про дальшу культурно-освітну роботу для добра села і народу. Там повинні свідомі жінки і дівчата перші взятися до роботи! Повинні самі відновити діяльність читальні, кооперативи і иньших установ. Бо закон дозволяє на це жінкам так само, як і мужчинам. До чого візьмуться жінки, там певно діло піде добре, жінці подекуди нині вдається скорше здобути неодно, як мужчині. А рівночасно з тим і мужчини візьмуться до роботи, бо одні будуть засоромлені витревалістю жінки, а другі заохотяться тим — і праця піде мимо всіх перешкод.

Тому — українські свідомі жінки і дівчата! Ставайте тепер більше, як колинебудь, до гурту свідомих працьовників для добра народу!

Почесний гість.

Великі користи, які має людина з тої доброї звірини-корови, спонукують людей, шанувати це пожиточне звіря більше, як другі. Деяким народам прим. Індусам приписує ту пошану корові їхня релігія. Там ударити корову, уважається за смертельний гріх. На цім образку бачимо, як часом вшановують «примірну корову» і західні культурні люди. В Шікаґу (в Америці) на сільськогосподарський виставі дістала першу нагороду ця корова, що є тут на образку, за те, що за рік дала вдвоє стільки молока, скільки сама важить. По замкненню вистави виставці засіли до обіду, а коло стола поставили жолоб з пашою для тої корови, так, як це бачимо. При столі сидить властитель тої корови. (Про це писали ми в новинці).

—o—

Куряче горе.

Одного ранку виходжу на поле, дивлюся, а моя сусіда несе курку під пахою, а в руді в папірчику ложку масла. Я питаюся: — Куди, сусідо, Бог провадить з куркою, може по горівку?

А сусіда: — Та деж там, курка дістала пипіть, іду зривати до Марії, бо вона якось зриває!

Кажу: — Сусідо, чи ви одуріли, чи що, та дежто поможе, — ходіть до мене, я вам прочитаю, як лікується пипіть!

Та не дала більше собі слова сказати, пішла. Недовго чекав я, за якої пів години вертається сусіда назад, я вибігаю: — Покажіть мені, сусідо, —як то зривається пипіть, може дійсно ліпше зривати, як лікувати, може і я навчуся.

Сусіда показує, а курка роззявила дзюб, пів язика немає, в дзюбі повно масла, бо вже не могла ликнути.

— Та вона вам здохне, бо як буде їсти, коли язика в неї половина бракує!

Сусіда: Е, що ви знаєте, так давно лікували і добре було, а тепер якісь нові моди настають, курячі доктори!

І пішла сердита до дому.

Я дав позір на ту курку, бо се була дуже близька моя сусіда і що днини виджу цю курку з опущеними крилами сидить під хатою в одним місци, нічого не їсть, ані не ходить. Так було 10 днів, а на одинайцятий день дивлюся, курка вийшла на гній, зачала тріскати крилами, потім відвернулась до гори ногами, копнула пару раз ногами і віддала духа. Я підбіг до вікна і кричу: — Сусідо, курка здихає!

Моя сусіда зацікавилася аж тепер, як пишуть учені люди про годівлю курий і їх лікування, приходить часто, позичає книжок і «Н. Справу» тай сама має замір стати передплатником.

Тож, любі читачки, хто буде читати сю правдиву подію, нехай добру науку з того має і ніколи не слухає знахорок, тільки радиться книжок, а також нехай читає нашу часопись «Н. Справу».

Як лічити пипоть.

Пипоть у курий це запалення болони язика. Нема що здирати і не вільно нічо здирати. Лиш треба деревляний вуголь, — кусник його, потовчи на порошок, розробити з маслом, — і тим насмарувати курці язик, два рази денно, через три дні і пипоть зникне. Також добре помагає як насмаровувати ґліцериною.

П—о.

—o—

Всі раді міста — жінки.

В бельгійськім місті Герклявіль були вибори до міської ради. Внесено дві листи, одну мужеську, другу жіночу. Але що мужчини з своєю листою спізнилися і внесли її по приписанім речинці, то остала одна листа самих жінок і всі жінки з тої листи стали радними. Отже і бурмістром стала жінка.

—o—

Жіночий голос.

На зазив Івана Сорокатого, щоби наші народні співці — поети старалися своїми піснями розвеселити і заохотити нарід в теперішнім смутку, прислали свої гарні вірші не лиш деякі передплатники, але й жінки-передплатниці. Один з тих «жіночих голосів» містимо осьтут, але в скороченню, бо дещо ми мусіли пропустити.

Слова мої — це не пісня,
Ані жадна штука,
Лиш для вас, брати і сестри,
Хосенна наука.
Треба гнати нашу біду
За десяті гони,
Бо знаєте: біда одна,
А нас: міліони.
А до тої біди треба
Лиш доброго бука,
А тим буком є освіта,
Згода і наука.
Як будемо просвічатись,
До гурту єднатись,
То біда втіче у нетри
И не буде чіпатись.
Бо хоч зверха виглядає
Ця біда вельможна,
Та вона не дуже сильна,
Бо в нутрі — порожна.
Перед свідомим народом
Утікати буде,
Тільки стіймо витревало,
А будуть з нас люди.
Биймож біду усі спільно,
Щоб трісла їй спина,
Биймо єдністю й розумом —
Аж прийде година,
Що біда упаде з моста
И буде їй кончина, —
Так вам радить сестра ваша —

То Ярка Ярина.

В день голосовання до сенату, 23-го листопада голосуємо всі на листу ч. 11.

В цім числі знову друкуємо вісім карток до голосовання і просимо їх роздати.

Пригадуємо також, що кождий може сам собі написати число на чистій білій картці і ця картка також буде важна. Писати чорнилом і крім числа **11** не давати жадних инших знаків.

ПРО „ЗОЛОТИЙ КОЛОС".

Дякую Вам, редакторі, і Вам, Сорокатий, — вже дістався Ваш Календар до моєї хати.

Сів я собі вчора ввечір та як став читати, посходилися сусіди, не було де стати.

Кум Гаврило Василишин, Іван Кривобіжний і Петро, той знад Керниці, й Василь Задоріжний.

І друг Семен Незарович, Яким Заверуха, я читав, а люди пильно наставляли вуха.

Семен каже: — «Ото гарний цей Календар, брате! Щобим продав добру курку, мушу його мати!»

Василь каже: «Я не буду вже тиждень курити, але мушу той Календар і собі купити. Бо я бачу, що він гарний зверха й в середині, дуже мені подобався, таки куплю нині. Так цікавий своїм змістом, то треба признати, кождий свідомий господар повинен го мати. Він порадить господарю, що і як робити, коли сіяти, збирати, де і як садити. Так богато є такого, що всіх образує, най лиш кождий прочитає і най поміркує. Для малого й для старого є цікаві річи, варта його прочитати не раз і не двічи. Так наш Іван Сорокатий нас не забуває, в тім Колосі Золотенькім він нас научає.

«Варто щиро відізватись до всіх господарів, щоби всі собі купити тії Календарі. Щоби всі його купили наші чесні братя, він нас єдности навчає, добра і завзятя».

Послухайте і Ви, друже, напімнення того, цей Календар давно має

Осип із Кривого.

Непрошені цензори.

Наш передплатник, Тимко Гусяк з Вишеньки коло Маґерова пов. Городок, прислав нам «Народню Справу» ч. 46, в якій вирвані дві середні картки (з «нумерками!») П. Т. Гусяк пише, що ці дві картки вирвав комендант постерунку в Вишенці, це посвідчив йому Ілько Козяр, що передав Гусякови таку ґазету. Цей сам комендант постерунку забрав у І. Козяра кілька Календарів «Золотий Колос» і що з ними зробить не знати.

Від Редакції: Цей комендант не мав права так робити з ґазетою і забирати Календарі. А як так зробив, то треба його зараз подати до суду. Суд поучить його, що він до цензурованої у Львові ґазети не має жадного права, а так само не має права забирати цензурованих і несконфіскованих Календарів. Ушкоджена ґазета в Редакції.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ.

Помірко В. абс. мед.

ЩО ОБОВЯЗУЄ ПРОДАВЦЯ ТА ПОКУПЦЯ.

Нераз хлібороби, не маючи належного знання та досвіду, не порадившись з ветер. лікарем, купують собі та міняють коні, худобу на ярмарках. Та торгівля домашніми тваринами є дуже поширена, але ошуканства та шахрайства є дуже часті на торзі.

Це є ясне та зрозуміле, бо в нас на ярмарках та торгах перед ведуть дрібні купці, фактори, ліверанти та цигани. До того є богато несумлінних людей, що, аби позбутись, продати хору тварину, уживають всіляких заходів, щоб знайти на неї покупця. Продають каліки за здорових, сліпі за видючих, старі за молодих. Хоча вет. лікар не припускає підозрілу та небезпечну тварину на ярмарок, затримує хорих, а ствердити, особливо, коли приводять коней, що не мають явних ознак хороби, не має змоги. Тут треба, аби самі господарі сумлінно ставилися до цього і не приводили на торг тварин із небезпечних господарств. Через придбання коней, хорих на носатину, а коров на сухоти, туберкули, має потім покупець величезні страти.

Такі хорі штуки за якийсь час заразять здорових, ціле їх покоління, ціле господарство, відтак гинуть, тай згідно з законом, тому що куплені були з явними ознаками хороби, держава не дає ва них винагороди. Отже закон, щоб запобігти зловживанню із боку продавців та захистити покупця, встановив відповідальність продавця за продаж хорих на деякі хороби та звички тварин. Продавець відповідає за продаж хорих на незаразливі недуги перед судом і перед покупцем, а за хорих на носатину відповідає і перед владою. Ті хороби та звички, за котрі покупець має право жадати відшкодовання, звороту коштів і має право віддати продавцеві таку тварину, називаються зворотові (евікційні).

У коней є носатина, дихавиця, сліпота місячна, колер-дурійка, звичка прикусування (ковтання, ликоватість); у коров туберкули—сухоти та пошестне запалення легких, у свиней решетина (вугри), волосниця (трихіноза), чума безрог та червінка, а у овець пархи та пухлина водна.

Ті недуги треба пізнати по купні за час двох тижнів. Ветер. лікар мусить ті хороби і хиби ствердити і видати лікарське свідоцтво, яке є найважнішим документом на дорозі судовій. В разі, коли покупець в означеним законом терміні (2 тижні) не виявить недуги у тварин, або в тім часі не візве лікаря, або не заявить місцевій владі (постерунок, уряд громадський), він тратить право на зірвання умови, а продавець звільняється від відповідальности за продану тварину. Все, коли покупець поступить по закону, має право вимагати від продавця зірвання умови купна і звороту грошей — а власти судові все йдуть в обороні закону — за покупцем. І на области давньої Австрії обовязує розпорядок з 1916 р. 10/XI. ч. 384, якого Арт. 1 — звучить — «Здогад, що звіря вже перед продажею було хоре, є тоді, коли за час двох неділь по купні покажуться недуги наведені в горі. До того закону ще додаток з ч. І. 1917 р. ч. 119: «З того, як недуга-хиба є в звіряти підчас купна, покупець лиш тоді може робити ужиток, коли зараз повідомить продавця про спостережену хибу, або начальника громади, або вет. лікаря в ціли забезпечення себе перед втратою.

Та вкінці параґраф 125 каже, що: «Хто хоче правної запоруки, то тільки дорогою судовою і то скаргу мусить внести до шість неділь по купні, бо в противному случаю скарга вигасає і стає неважна».

Що можна сіяти на торфовиську.

Коли вовчок завівся в стодолі, то треба збіжжа занести десь до критої комори, розстелити на долівці і запалити сірки та наглухо заперти комору на кілька годин. Так зробити зо два рази, перемішавши збіжжа лопатою. Колиб комори чи пивниці не було, то це саме можна зробити під брезентом (таке полотно) у стодолі.

Крім сірки, вживають ще нітробензолу (плин в аптиці) і двосірчану вугля (Паз).

Щоб збутись вовчка зі стодоли, треба стіни і долівку добре вибілити вапном з синім камінем. Все сміття і зістругане вапно і глину кинути в гноївку або перепалити.

При паленню сірки уважати, аби не запалилося що.

Які кущі найліпші на живий пліт.

(Відповідь п. С. К.).

Кущів на живопліт є кілька. Треба знати для якого живоплоту вам їх потрібно, чи до огорожі обійстя, чи межі на городі від сусіда, чи для пасіки, чи що.

Отже подамо Вам коротко. На високий колючий непролазний живопліт від дороги годяться: глід (ґлаґ), ґледичія, граб, жовта акація, крушина терниста (жостір). Для лекших живоплотів: борючка, білоягідник, аморфія, деревник, шипшина, лиціон, міхурник і инші. Такі кущі як білоягідник, аморфія, жовта акація, крушина терниста, деревник, бирючка є дуже корисними для пчіл.

Щоб Ви могли докладно ці кущі пізнати і знати, як їх плекати і садити та де дістати, замовте собі в Т-ві «Сільський Господар», Львів, Зіморовіча 20 книжочку «Медодайні рослини», — там все найдете докладно.

Як позбутися збіжового вовчка.

Коли торфовисько не придатне до копання торфу на паливо і не є заводнене, то його можна управити під рослини. Для цього в осени торфовисько виоріть. Навезіть зимового обірнику. На весні його роскидайте і переоріть. На цьому полі добре ростиме капуста, бруква. Після них на слідуючий рік можна засіяти пашні трави, мішанку: 8 кгр. купчанки, 6 кгр. тимотки, 4 кгр. рейґрасу англійського, 4 кгр. рейґрасу італійського, 4 кгр. конюшини швецької або білої. Під ці трави перед посівом дайте угноєння компосту або штучні: томасини, каініту.

Які рослини лікарські збираюь на зиму.

Ягоди бузини чорної. Зберіть, очистьте і висушіть на печі.

Ягоди крушини терностої. Так само.

Ягоди ялівця. Зберіть лише чорні дозрілі. Легенько підсушіть і такими дайте до торбинки на продаж.

Омела — галапас на деревах. Зрізати і висушити цілу рослину. Запакувати в мішки.

Корінь правокосту. Викопайте, обмийте і підсушіть. Покрайте на дрібно і досушіть.

Корінь мильника. Виоріть чи викопайте, вимийте. Покрайте на дрібні кусочки і висушіть.

(Далі буде).

Де можна вигідно збути своє збіжжа.

Довідуємося, що «Спілка Укр. Агрономів» у Львові, Собеского 28. купує збіжжа. Хто хотівби продати своє збіжа, хай напише до Спілки картку про умови продажі. Знаємо лише, що Спілка збіжа купує ваґонами, тобто господарі одного села збирають збіжа до купи і коли набереться його 1 ваґон посилають прібку до Спілки і тоді дістають умови продажи і ціну. Всякі запити про це шліть до «Спілки Укр. Агрономів», Львів, Собеского 28.

—o—

Як збудувати пекарню.

В попередніх числах ми вже писали, що при сьогоднішних низьких цінах на хліб, нам треба зерно в дома переробляти на иньші продукти і вже перероблене продавати. Одною з таких перерібок є печення і продавання хліба.

Ми не стоїмо за то, щоби кожда господиня дома пекла хліб у себе і продавала, бо не всяка господиня добре спече хліб, тай і дорожче це булоби, ніж колиб хліб пекли в одній пекарні в селі не лише на продаж, але і для себе. Отже ми стоїмо за спільну пекарню для цілого села, — то є кооперативну. Якіж користи з такої пекарні? Перше всього, що всі господині заощадять на паливі і на роботі. Друге — хліб зі спільної пекарні вийде дешевше. Трете — хліб вийде кращий, бо його буде печи один чи одна пекарка, добре вивчена. Господар чи господиня дає до пекарні лише муку, а відповідно до того, скільки було муки, — відбере число бохонців. Це не є наша видумка, — так печуть хліб заграничні господарі і дуже собі цей спосіб захвалюють. А в нас по містах хіба жиди не так печуть що пятниці булки, мацу, тощо? Жидівка лише замісить тісто дома і несе до спільної пекарні, це їй виходить дешевше.

А як збудувати таку пекарню?

Отже будуймо громадські кооперативні пекарні. Для уладження пекарні не потрібно великого вкладу.

Пекарні будують двояко. Звичайні і більші механічні. Нам підійдуть звичайні. В звичайній пекарні тісто місять руками, в деревляних коритах. Ці корита є 2 і пів м. довгі, 60 цм. глибокі. В горі ширші, в долині вужчі. Задня стінка корита троха вища, щоб тісто не випадало.

Крім корит в пекарні потрібно мати полиці на хліб. Ці полиці роблять на висоті 2 метрів від підлоги, — довжиною 2 до 2 і пів метри, ширина 20 до 30 цм. Піч може бути збудована до палення вуглям і деревом. Найчастійще уживають печі берлінські.

Коло пекарні має бути холодильня, де стигне і парує спечений хліб. Від доброї холодильні залежить часто смак і вигляд хліба.

Такі пекарні для села або й на продаж по других селах повинні започаткувати наші кооперативи. Може спершу люди не будуть до того охочі, але згодом побачуть, що з того велика користь.

Як будувати такі пекарні, вивідаються охочі люди у фахівців.

—o—

Ціни в ріжних сторонах краю.

В БУСЬКУ І В ОКОЛИЦІ

Пшениця	22 зол.
Жито	13 „
Ячмінь	16 „
Овес	16 „
Просо	20 „
Фасоля біла	65 „
Фасоля біла дрібна	30 „
Фасоля краса	25 „
Мак	95 „

(Подав Маркевич Із.)

КУТИ І КОСІВ

Кукурудза	30 зол.
Жито	22 „
Пшениця	28 „
Бараболя	5 „
Сіно	12 „
Молоко	30 гр.
Яйце	15 „
Платня робітника денно	3—5 зол.
„ „ малолітн.	2—3 „

(Подав Дм. Ковалюк).

БЕРЕЗНО, ПОВ. КОСТОПІЛЬ.

Пшениця—за 1 пуд (16 кг.)	3 20 з.
Жито — за 1 пуд	1.20 „
Ячмінь „ „	2.20 „
Овес „ „	2.– „
Гречка „ „	2.50 „
60 околотів соломи	5.— „
Дрова — 1 віз соснових	5.— „
„ — 1 віз березових	7.— „

(Подав М. Діхтяр).

У ЛЬВОВІ, 17. XI. 1930.

Пшениця	25—27 зл.
Жито	19 -20 „
Ячмінь	18—19 „
Овес	19 - 20 „
Кукурудза рум.	26 27 „
Фасоля біла	35—40 „
„ краса	33 - 34 „
Горох пів Вікторія	26—28 „
Горох звич.	20—22 „
Гречка	25—27 „
Ріпак озим.	44—46 „
Лен	50 - 51 „
Конюшина	183—205 „
Мак	83—93 „
Молоко	38—40 гр.
Сметана	—1.70 з.
Масло	5.10 -- 5.10 з
Копа яєць	12·50—12·70 з
Корови 1 кґ ж. ваги	—1.35 з.
Воли	—1.30 „
Ялівки	1.20 - 1.35 „
Телята	1·—1·90 „
Свині	1.30—1.50 „
„ гірші	1.10—1.35 „
Гусяче піря недерте 1 кґ.	12—15 „
Гусячий пух	25—30 „
Дерте піря	20—25 „

ЦІНИ НА ШКІРКИ
(Фірма „Хром“ у Львові)

Заяць	2 50 - 2.70 зл.
Крілик	30 - 40 сот. „
Хомяк	30—40 „

Шкірки мусять бути зимові з міцною шерстю. На літні цін майже не має.

ПРОСИМО присилати ціни продуктів по змозі раз на місяць, а не частійше. Не маємо ще цін з Тернопільщини.

—o—

Ветеринарні поради.

Ветеринарні поради вислано цего тижня на такі адреси: Якимишин—Пістинь, Хичий—Братківці, Грещак—Туринка, Репела—Розінка—Криниця.

—o—

Беруть чуже за своє.

Ґазета «Селянин» «позичила» собі з нашої ґазети і помістила в своїм 45 ч. такі новинки (з нашого 46 ч.): Повстання на Кавказі, Зі села до міста, Обмежили Укр. Академію Наук, Переслідують віру, Президент Чехосл. хорий, Новий комендант Москви, Можна телефонувати зі Львова до Америки, Відїзд без сиґналів, За землю, Самогубство 15-літного наймита. І ті «редакторі» ще мають лице писати в тім самім числі, що вони нічого від нас не передруковують!

ЧЕСНИЙ ГРОМАДЯНИН НЕ НИЩИТЬ СВОЄЇ ҐАЗЕТИ А ПІДДЕРЖУЄ ЇЇ НА КОЖНОМУ КРОЦІ.

682 запомог по 120 золотих

на суму 81.840 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 674-ої до 682-ої?

674. Галько Іван, Буців, поч. Медика, пов. Перемишль, корова впала 9. жовтня 1930.

675. Храпливий Василь, Кривенькe, поч. Товстенькe, пов. Копичинці, корова впала 25. жовтня 1930.

676. Плєвако Юрко, Козин, пов. Дубно, корова впала 1. листопада 1930.

677. Юрків Михайло, Вілька гор. поч. Горинець, пов. Любачів, корова впала 1. листопада 1930.

678. Степанюк Остап, Башуки, поч. Старий Олексинець, пов. Кремянець, корова впала 2. листопада 1930.

679. Савчук Юрко Івана, Луг, поч. Делятин, пов. Надвірна, корова впала 6. листопада 1930.

680. Лучків Василь Дмитра, Корчин, поч. Синевідсько вижнє, пов. Сколє, корова впала 8. листопада 1930.

681. Куйбіда Іван Проця, Журавенко, поч. Журавно, пов. Рогатин, корова впала 10. листопада 1930.

682. Васьків Іван, Пуків, пов. Рогатин, корова впала 11. листопада 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог.

Кому не можемо признати запомоги ?

1) Яремко Іван, Залісці, пов. Бібрка, корова впала 13. жовтня 1930, а повідомив щойно 11. листопада 1930. Отже по випадку минуло 29 днів, а могло минути найбільше 5 днів.

2) Ґинда Василь, Семушова, пов. Сянік, корову продав на заріз, а за продані корови запомог не виплачуємо.

3) Боярчук Василь, Спасів, пов. Сокаль, корова впала 5. листопада 1930., а передплату мав заплачену лиш до 30. липня 1930.

4) Попович Евген, Осташівці, пов. Зборів, передплату мав заплачену до 30. червня і перервав, а дальшу передплату прислав аж 25. жовтня; корова впала 8. листопада, то є заледво 13 днів по відновленню передплати, а повинно минути принайменше місяць.

5) Козар Гнат, Журавинці, пов. Бучач, передплату мав заплачену до 30 вересня 1930. і не відновив, а корова впала 12. листопада 1930., отже в день випадку не був уже передплатником.

Відновлюйте в час передплату!

КРАДІЖ---ЦЕ НЕ НАГЛИЙ ВИПАДОК МІЖ ХУДОБИНОЮ.

П. Павло Гура з Завишні нарікає, що ми не признали йому запомоги за вкрадену корову. Ми щиро спочуваємо п. Гурі і признаємо, що це тяжка втрата, але ми, згідно з нашими постановами, за вкрадену худобину не можемо признати запомоги, бо *крадіж не зачисляється до наглих випадків, від яких худоба гине, а ми признаємо запомоги тільки в таких випадках, в яких худоба гине.* В випадку крадіжи властитель має змогу звернутися до поліційних властий, аби йому вкрадене віднайшли, і властитель не може ручити, що вкрадене не знайдеться, а тим самим такої худобини не можемо уважати за напевно пропавшу.

До відома тим, що хотять їхати в чужину.

З днем 25. жовтня ц. р. бюра Експозитури Еміґраційного Уряду у Львові, які досі містилися при вулиці Кармелітській ч. 4., перенесені до Еміґраційного Дому, вул. Вишневецьких ч. 4 (ріг вул. Листопада). Це недалеко двірця.

Виїзд до Туреччини.

По селах Підкарпаття тягаються якісь мантії і обіцюють несвідомим робітникам виїзд і великі зарібки на лісових роботах в Туреччині.

Тих мантіїв повинні наші люди стерегтися, бо усі їх обіцянки брехливі. До Туреччини тепер рішуче неможливо виїхати. Що правда, одна турецька фірма законтрактувала щось коло 250 наших Гуцулів до лісових робіт, але більше ніхто наших людий не контрактує до Туреччини.

Рішуче і під жадним претекстом не треба давати аґентам ніяких гроший ні документів, бо з тим є найбільше ошуканства.

У всіх еміґраційних справах треба писати за порадами до «Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами», яке усі справи наших еміґрантів полагоджує безплатно. На листову відповідь треба долучити 75 сот. в почт. значках.

Виїзд до Канади.

На основі найновішого розпорядку канадійського уряду, від дня 14. серпня 1930 аж до нового розпорядку, дозволи («перміти») на виїзд до Канади будуть діставати лише жінки і діти тих еміґрантів, які вже давніше виїхали до Канади. Инші особи не можуть одержати такого дозволу. Тому то шкода старатися й витрачуватися.

Крім жінок і дітий еміґрантів можуть тепер їхати до Канади також ті еміґранти, що ще перед 14. серпня дістали перміти, а досі не виїхали; кому однак термін важности перміту скінчився, той не зможе вже виїхати. Тому еміґранти, що мають давніші перміти, повинні поспішитися з виїздом.

—o—

Як скоро вквасити капусту.

Менші головки покраяти на четверо й зварити у горшку. Зваривши, виймити й зложити до бочки з квашеними огірками, або залити в окремій посуді огірковим росолом. При варенню додати жмінку білої гірчиці. За тиждень капуста буде готова до їди і дуже смачна.

—о—

Японський нарід учиться з ґазет

В 1872-ому році, коли західні народи мали вже дуже богато ґазет, оснував один Англієць в Японії перший часопис «Нішін-Шінпірсі». Сьогодні, 50 років пізніще стоїть Японія, після Америки й Англії, на третьому місці щодо накладу своїх часописів.

Причини такого швидкого розвитку двоякі: поперше незвичайно мала кількість анальфабетів, що сягає ледви 3 процент, подруге: вроджене Японцям бажання знання, образовання. Японський нарід бажає мати вісти про все, що діється на світі. В Японії є дуже богато людей всесторонно образованих, обзнайомлених з найновішими здобутками культури і науки, а більшу частину знання здобувають вони з ґазет. Незвичайно низькі ціни уможливлюють широким масам купувати часописи.

Передовсім богаті японські ґазети у фейлетони ріжного роду. Оповідання часто перекладані з европейських мов — наукових і літературних статей дуже богато, так як у закордонних часописах хіба під неділю. Своїх письменників і поетів знає Японець дуже добре, бо часописи подають докладні життєписи й пригоди з життя своїх визначних людей.

Під політичним оглядом японська преса без ріжниці поглядів усе пише в дуже спокійнім тоні. Ніколи не нападає на особи, а передовсім є вразлива на загальні суспільні події. Цензура передбачає, що начальний редактор мусить складати високу кавцію на евентуальні пресові провини; крім того нераз буває засудженний на кару арешту, про яку рішає поліційна влада. Всетаки журналістів Японці поважають так само як учителів. Взагалі в Японії є 1240 щоденних часописів, а наклад їх перевисшає сім мільйонів примірників. Крім того виходить богато місячників, двотижневиків і тижневиків, часто з високоартистичними ілюстраціями.

В початках було в Японії більше часописів в анґлійській мові, тепер анґлійських щораз менше. Коли й є які ще в анґлійській мові, то вони не мають ніякого значіння.

—о—

ЯКА У НИХ ПРАВДА.

Польські ґазети у Львові (як от «Ґазета Поранна» і инші) розтрубіли в суботу 25. жовтня дивовижну вістку, що ніби між Львовом і Стриєм якісь бики напали на зелізничий поїзд, переляками пасажирів і аж задержали поїзд. Цю вістку повторили обережно і ми (в ч. 45 «Нар. Справи», стор. 3 — «Нещастя з поїздом»).

Кілька днів пізніше дістали ми від п. І. Особи, мужа довіря «Нар. Справи» в Нежухові, пов. Стрий, лист з докладним описом того випадку, та висловами обурення на неправдиві описи польських ґазет. А воно було поправді так:

В пятницю 24. жовтня рано, громадський пастух з Нежухова гнав, як звичайно, худобу з села на пасовиско. Дорогу з села на пасовиско перетинає зелізничий тор, однак при перехрестю нема жадної рампи, хоча громада вже кілька разів впоминалася за це в зелізничій дирекції. В хвилині, коли худоба переходила через тор надіхав нагло особовий поїзд з Дрогобича до Стрия і з цілим розмахом віхав на худобу, розтрощив кільканацять штук, і аж загальмувався мясом. Із 150 штук худоби 11 штук рознесло на кавалки, а 5 страшенно покалічило так, що господарі мусіли продати ті штуки за півдармо на мясо.

В цьому нещастю не завинив нічо пастух, який не міг здалека завважити поїзд, бо була густа мряка, а як уже завважив, було запізно, бо не мож було так скоро зіґнати 150 штук худоби із тору. Усьому завинив машиніст, бо не давав приписаних сиґналів, як поїзд зближувався до села. На місці випадку зявилася зараз урядова комісія, потаксувала вбиту і покалічену худобу і обіцяла відшкодовання.

Між пошкодованими господарями один (Петро Конюх з Нежухова) є передплатником «Нар. Справи» і йому вже признано запомогу за вбитого бика. До речі кажучи, той бик був єдиним у цілім стаді, — решта були корови, ялівки і телята. Майже всі пошкодовані то бідні господарі, що мали лише по одній корові.

Усі пошкодовані господарі повинні домагатися від дирекції зелізниці повного відшкодовання. Колиб дирекція зволікала або відмовлювала, треба віддати справу ретельному адвокатови (розуміється Українцеви) і скаржити до суду, де справа повинна бути виграна, бож шкоду спричинило лише недбальство зелізничої служби.

Новинку про напад биків помістили і ми за польськими й українськими ґазетами, але це не наша вина, бо правди ми не знали, аж доки не дістали опису з Нежухова. На будуче повинні наші люде писати до нас про подібні події зараз, щоби ми не потребували брати новинок з польських ґазет,— але щоби могли їм зараз на якесь баламуцтво відповісти.

Ревізії на Волині.

Також у деяких околицях Волині перевела поліція докладні ревізії по українських домах і декого арештувала.

—о—

РЕВІЗІЇ В ЛІКАРІВ-УКРАЇНЦІВ.

У Львові перевела поліція 13. листопада ревізію в лікарів: д-ра Курівця, д-ра Т. Бурачинського, д-ра М. Дзеровича, д-ра Кашубинського, д-ра Біласа, д-ра Б. Макарушки і д-ра Гинилевича. Шукали за якимись фотоґрафіями.

—о—

МАЮТЬ ФОТОҐРАФІЮ.

Деякі польські ґазети (Курієр Ілюстровани, Ґазета Поранна) помістили фотоґрафію, на якій — як пишуть — є полк. Евген Коновалець (який перебуває за границею і на думку польських ґазет є командантом УВО), а з ним деякі б. українські посли. Ті ґазети пишуть, що ті посли фотоґрафувалися цего літа з Коновальцем в Берліні і що цю фотоґрафію знайшли десь при ревізії, тільки не пишуть, де. Кажуть, що на фотоґрафії є м. и. п. пос. Блажкевич, Луцький, Паліїв, о. Пеліх, Целевич і ин. Та не всі ті особи подібні, а Целевич зовсім там не подібний до себе.

—о—

ВБИТИЙ ВАРТІВНИК.

Коло села Медики, пов. Перемишль, убив хтось Андрія Тиховского, що вартував стирти.

—о—

Кооперативно - освітний курс в Долині.

Управа курсу повідомляє всіх зголошених, що досі не має ще дозволу на відкриття курсу. Як тільки дозвіл прийде, оголосить це в українських часописах: „Народній Справі" і ін. Тому, що на покриття коштів курсу Управа „Р. Ш." не одержала ніякої субвенції, мусітимуть курсисти платити місячно по 10 зол. Хто довезе харчі з дому, зможе харчуватися в шкільній кухні, прочі дістануть харчі за оплатою по 40 зол. місячно. Про мешкання подбає Управа „Р. Ш." З документів треба мати „Довуд особісти" або військову книжечку для зголошення в поліції. Управа „Р. Ш. в Долині. 773

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ

З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Промислу Ґрафічного" Львів, Ринок 9.
Телефон 76-14.

Видавець: ІВАН ТИКТОР